

og de maa i særlig Grad være Gjenstand for Folkets Omhu. Men deraf følger ikke, at man skulde kunne være med at støtte en hvilken som helst Bestræbelse i denne Sags Henseende. Som det nu er min Overbevisning i Almindelighed, at Staten som saadan, Statsmaskineriet som saadant, de overordnede Autoriteter som saadanne, ikke ere skikkede til at have med Undervisning og Opdragelse at gjøre, ikke ere skikkede til at forestaa og lede saadanne Anstalter til virkelig Held, Lykke og Betsignelse for selve denne Gjerning, saaledes er det særlig min Anskuelse, at Staten og Autoriteterne ere uskikkede til at forestaa og væsentligt at veilede feldenbergske Anstalter. Der hører til al Undervisning Noget, som Staten og Autoriteterne ikke kunne have, den rent personlige Begjæring, Hengivelse og Opoffrelse for Sagen. Det er dette, der maa være det egentlig Veiledende, Kjøernen i denne Sag, og det i særlig Grad lige over for en Opdragelses og Undervisnings Gjerning som den, der foretages i disse feldenbergske Anstalter. Medens det derfor vel kan gaa, at et privat Selstab med stor Kraft og Forkjærlighed kaster sig over en saadan Gjerning, naar det har Lykke og Held til at finde en Personlighed, som det kan sætte i Spidsen derfor, og hvis Naad og Veiledning det private Selstab kan underordne sig, medens dette kan være rigtig, vil det albrig kunne være rigtig, at en Person, der er skikket til denne Gjerning, skal og maa underordne sig Autoriteterne og Staten i Henseende til, hvad der bør foretages eller ikke foretages ved en saadan Anstalt. Særlig dette Bøggildgaardske Anliggende viser, i hvilken Grad Staten er en sørgelig Stedmoder overfor en feldenbergsk Anstalt. Denne Anstalt har bestaaet, jeg veed ikke hvorlænge, men i alt Fald fra min tidlige Ungdom, men den har, saavidt jeg har vidst, altid arbeidet under saare trykkende økonomiske Vilkaar, og har derfor heller ikke gennem disse mange Aar kunnet naae noget, der lignede en virkelig Udvikling og Udvidelse. Og nu kommer den meget ærede Minister — jeg sigter selvfølgelig ikke til den nuværende ærede Minister, som kun saa kort Tid har forestaaet Ministeriet — og fremstiller for os i Anmærkningerne til Finantsloven en Skildring af Bygningsforhold og sanitære Forhold og mange andre Omstændigheder ved Bøggildgaard. Jeg indrømmer, at den ærede Minister har fuldstændig Ret i at sige, at en offentlig Opdragelsesanstalt ikke kan være bekendt at være saaledes. Men, mine Herrer, den er bleven saaledes under Statens Bestyrelse; den er under sit svære Arbejde sunket ned til at blive saa ulykkelig stillet, som den er stillet, som Statens Giendom. Jeg vil ikke sige, at dette er noget uvigseligt Bevis paa, men det indeholder i alt Fald en meget stærk Antydning af, at min Opfattelse væsentlig er den rigtige. Det er derfor min levende Overbevisning, at denne Anstalt ikke

vil kunne lykkes og trives overfor sin Gjerning og egentlige Formaal saaledes, som den kan og bør lykkes og trives, saalænge den er Statsgiendom og bestyres af Staten. Jeg er overbevist om, at man har gjort alt muligt, som under de daarlige Forhold, denne Anstalt har havt at virke under, kunde gjøres. Det er mig ikke fremmed, at den tidligste Bestyrer af denne Bøggildgaardsk Anstalt var en særdeles opoffrende og for Sagen inderlig hengiven Karakter (Stemmer: Det er den Samme, der er der endnu), naa, er den nuværende Bestyrer den samme, saa er det ganske sikkert, at det er det Vidnesbyrd, jeg har hørt om ham fra alle Sider. Men saa siger jeg, saa er det ogsaa paa Liden, at man ikke, som det ærede Udvalg antyder, nu nedlægger denne feldenbergske Anstalt, ikke giver den Udsigt til at have et Sværd hængende over sit Hoved til at dødslaa den med en eller anden Dag for at omdanne den til Et eller Andet, som man muligen kunde have mere Brug for; men det er paa allerhøieste Tid, at man frigjør denne Anstalt for dette Statsstryk, for denne, jeg vil ikke sige: favnende, men knuende Statsomjorg. Det er paa Lide, at man søger at afvikle dette Forhold, saa at denne Anstalt i Lighed med de andre feldenbergske Anstalter kommer under privat Forsorg og Bestyrelse. Dermed har jeg ikke ønsket eller sagt, at man skulde slippe denne Anstalt og ikke understøtte den; nei, den rette Bei til at bringe saadanne Anstalter i Blomstring er at lade det private Initiativ, den private Kjærlighed og Omjorg bære dem og saa træde til med Statens Understøttelse i Penge, som ellers ikke kunne gjøre det Tilstrækkelige. Det er imidlertid ikke den Bei, man her vil gaa; her vil man fremdeles beholde Anstalten som Statsegiendom, og efter at den har virket under saa trykkende Forhold, vil man nu paa en Gang anvende 20,000 Rbd. paa en enkelt Bygning. Det er i højeste Grad sandsynligt, at det ikke er denne Anstalts Behov at faae saa storartet en Bygning efter saamange og trange Tider; det er ikke sagt, at man derved vil fremme dens egentlige Formaal og Kjøernen i dens Virksomhed. I alt Fald stoler jeg ikke paa, at denne Anstalt vil blomstre op og blive, hvad den kunde have været for længe siden, naar den ikke havde været under saa ulykkelige Vilkaar. Derimod vilde jeg saare gjerne have været med til at bevilge den et endog saa betydeligt Tilskud gennem flere Aar, naar jeg kunde have nogen Garanti for, at der blev ansat en Bestyrelse, som kunde tage Sagen saaledes, som det ved lignende Anstalter har vist sig, at den kan tages til Fremgang og Flor og til virkelig Betsignelse for de mange ulykkelige Børn, som ad denne Bei skulle reddes for Samfundet. Derimod hverken kan eller vil jeg være med til, at Staten fremdeles holder denne Anstalt i sin knuende Favn og undertrykker den Kjærlighedsgjerning, som skulde have Naaderum ved den, men ikke kan faae det under Statens Favntag. Jeg